

An de liende

is een elektrisch Stellingwarfs maandblad
van de stichting Stellingwerfs Eigen (sSe)

Oplage: 430 e-adressen
1ste jaorgaank, nummer 7
Daotum: 1 juli 2006

Redaktie: Frank de Vries
Piet Bult

Aemels: info@stellingwerfs-eigen.nl
Webstee: www.stellingwerfs-eigen.nl
(Hier vien ie ok et archief van An de liende.)

ISSN : 1872-4108
NUR : 525
SSE : 0607

Verantwoordelikhied m.b.t. et copy- en auteursrecht van instuurd wark ligt bi'j de instuurder.
Copy- en auteursrecht van instuurd wark bin en blieven van de oorspronkelijke maeker.
De redaktie/uitgever nemt gien verantwoordelikhied veur inzinnen wark!
Et deursturen van dit blad mag allieud zonder veraanderings.
Kiek op de laeste bladziede veur meer spulriegels.

De inhoud van disse maand:

• Van de redaktie	3
• Agenda	4
• Dri'jekont	5
• Kotte reakties	6
• Narcisme	7
• Vraogen en bescheid	8
• Passebericht	11
• In et ni'js, uut et ni'js	12
• Talpaliseren	15
• Kijken met andere ogen	16
• Staatsbosbeheer	18
• Kwaliteit	19
• Moordeners	20
• Taeltuun	22
• Taelige overdracht	23
• Schrieveri'je	24
• Schriefwedstried	26
• Dörpsgedichten (1 t/m 21)	27
• Winterreize	49
• De Stellingwarver Biebel	50
• Stelling van de maand	51

Van de redactie

Een dikke vuuftig bladzieden Stellingwarfs en wat daor stief tegenan zit. Aj' nog niet weten waj' mitnemen zullen op vekaansie dan kuj' dit blad mooi even uutprinten en in de koffer stoppen om je campingplak in Frankriek nog even an oons te daenken.

Et grootste pat van dit nommer is trouwens veur de dörpsgedichten. We kregen gedichten in 't Stellingwarfs, et Fries, in et Nederlaans mar ok ok in 't Twents, et Gaelemunnigers, et Kuuks en alderdeegst in et Belgische Oostendes. Prachtig en veul daank...! Ze staon d'r disse keer allemaole in want de slutingsdaotum was op 26 juni en we vraogen je now dan ok om te stemmen. Laot deur et sturen van een aemel asjeblief even weten welke aj' de mooiste, de beste of de wat dan ok vienen... Wi'j zetten de punten dan op een riegel en wie de meerste punten kregen het, het wunnen. Dat stemmen moet trouwens wel veur de 10de juli. In de weke daornao sturen we een berichien mit de uutslag en bi'j oons dissien op de Berkopermark van 26 juli kun de priesen dan ofhaeld wodden. Aj' bi'j je stemme(n) ok nog wat mooie argementen over et hoe en wat bedaenken kunnen dan hewwe drekt ok al weer een begin mit wat ni'je stökkies veur et augustusnommer van An de liende.

Et vertaelen van de Biebel gaot in de zoemermaonden ok gewoon deur. De oflopen maond biwwe trouwens wel mit een peer hiele drege stokken doende west. Ezechiël is now niet bepaold oonze grootste geunsteling. En dat 'geunsteling' (favoriet; iene die oonze geunst krigt) is een goed deurdocht spiksplinterni'j Stellingwarfs woord. Op et hiele internet koj't niet tegen en et staot -nog- niet in de 'Dikke Bloemhoff' mar daor heurt et van now of an grif in thuus. Tael moet leven! Een peer woorden die wel in oonze prachtige wordeboeken staon leggen we even onder et vergrootglas in de taeltuun en we stellen je daor ok veur an een stelllegien 'valse vrunden'. Een aandere soorte van een valse vrund is de 'narcist'. We kwammen daor een hiel aorig en herkenber artikel over tegen.

Tot op zien uterst zundag 9 juli kuj' je stemme(n) geven an et mooiste/beste gedicht..!

De stelling van de maond - over doodzwiegen - raekte bi'j oons krek de gevulige snaore even en komt disse keer van een redakteur van de Liwwadder. Now, gao gerust even een dag of wat op vekaansie, dan passen wi'j wel even op et Stellingwarfs, oons Stellingwarfs!

Mit een vrundelike groet van,
Stichting Stellingwerfs Eigen
Frank en Piet

Agenda

Op zundag **2 juli** is d'r om 19:30 ure een zangdienst in de eupenlocht op de brink van de N.H-karke in Blesdieke. Pastor mw. G. Boomsma – Van der Meer gaot veur en de saemenzang wodt begeleided deur deur 'De Woldklank' uut Stienwiekerwold.

Op **6 juli** komt d'r in Wolvege (in of om et Gemientehuus henne) weer een Groot Stellingwarfs Diktee.

(Bron: webstee www.stellingwarf.nl)

Tot **half juli** is d'r in 't Gemientehuus van De Wolden in Zuudwolde een tentoonstelling te bekijken van Ingmar en Saskia Roerdinkholder (bekend uut et i-dagboekien van JV).

Op **26 juli** is de 'wereldberoemde' Berkoper mark. De Schrieversronte staot hier al jaoren mit een boekedissien. Dit jaar staot de stichting Stellingwarfs Eigen d'r veur et eerst ok, mit ok een boeekraom, mit **alle** schrievers die heur boeken graeg even mit een haandtekening versieren willen en we doen daor de uutrieking van de prijzen van de dörpsgedichtewedstried. Veerder kommen we mit meziek, zwaore moters(?) en wie wet... nog vule meer kebaol...

-red-: De 'komkommertied' is blikber begonnen.

Woordeliesten en Riemwoordeboek

Al een peer jaar he'k Stellingwarfse (riem)woordeliesten op mien privé webstegien staon. Die schienen de laeste maonden slim 'in trek' te wezen. Liekewel in de maond meie as now krekleden in juni weren die woordeliesten in iedere maond meer as vuventwintighonderd keer (!) 'downloaded' deur ... veurnaemelik Amerikanen...! Appat vanzels, want d'r staot gien woord Engels in... En dan ok nog es meer as duzend keer deur Nederlaanders en Belgen. Vremd, fremd, hiel fremd...

Et hadde al mit al wel tot gevolg da'k now al een peer maond mit zovule bezukers aorig bi'jbetaelen mos bi'j mien 'provider' vanwegens de baandbrette. Tsja, en as ze an mien vrouw of an mien pottemenee kommen, dan hebben ze een verkeerdeniene an mi'j. Ik hebbe et grootste bestaand - de woordeliesten van et Riemwoordeboek - dan ok mar van dat webstegien ofhaeld. Iene die ze toch graeg hebben wil moet mi'j d'r mar even omme vraogen en krigt die ze wel in een ZIP-bestaand toestuurd. Wat daenkt die meneer Bush eins wel...

Misschien wel een aorig argement veur de dillegaosie van et SONT trouwens, dat et Stellingwarfs mondiaal zo slim 'in the picture' is. Wie wet, kan/wil et SONT dan ok wel wat bi'jdregen in de kosten; zet ik die woordeliesten weer 'on-line'...

*Mit een vrundelike groet,
Piet Bult*

Dri'jekont

Er is een onderzoek gedaan naar UMTS-straling. Dat zou volgens Zwitserse onderzoekers niet gevaarlijk zijn. Natuurlijk is dat niet gevaarlijk, want is dit wel gevaarlijk dan zou de overheid een enorme schadeclaim aan de broek krijgen. Zwitsers onderzoek? Zwitserland staat voor “degelijk” en “solide”. Waarom moeten in zo'n geval altijd buitenlandse onderzoekers zo iets onderzoeken? Zijn er in Nederland geen goede onderzoekers?

De burgemeester van de gemeente Haarlemmermeer bezoekt pornobladzijden op internet. Nou en? Hij is ook maar een mens!

Ergens in Nederland wordt er in een straat te hard gereden. Mensen uit die straat klagen daarover bij de politie. De politie gaat controleren en wat blijkt? De klagers uit die straat rijden zelf te hard...

Gezien op de WDR. De WDR is de televisie zender van Köln om omstreken. Het seizoen van de Hollandse nieuwe wordt geopend. In Duitsland noemt men haring “maatjes” omdat die in een houten vat zitten. Een Käse Antje vrouw wordt geïnterviewd. Er is in de hele zaal geen haring of iets dergelijks te bekennen. Hoe zit dit met die “maatjes” tegen die Käse Antje vrouw? Die kijkt wel zo dom alsof ze het in Köln hoorde donderen.

Even later. Dan eindelijk de haring. Die wordt aan de staart gepakt en in één keer naar binnen gewerkt. Commentaar van de verslaggever: “Zo voeren wij altijd zeehonden...”

Ik heb het altijd al gezegd dat het noorden totaal niet profiteert van de olie- en gasopbrengsten. Nu staat het dan ook eindelijk in de krant. Bijna al het geld gaat naar het westen en wij worden hier “zoet” gehouden met een fooi. Het noorden telt voor 's-Gravenhage alleen maar mee als er hier wat te halen valt.

Ergens in Twente stort een 47 meter hoge zendmast van een zendpiraat naar beneden. Hoe zegt men dat in een bijbelse term altijd zo mooi? God straft onmiddellijk?

Nederland staat weer met beide benen op de grond na het verlies tegen - ik meen - Brazilië met voetballen.

Geloof niet alles wat maar domweg in de krant staat. In Heerenveen wordt de zoveelste SNS-bank met veel ophef geopend. Er worden een aantal nieuwe filialen genoemd in voornamelijk het westen. Maar over de filialen die de SNS-bank sluit (o.a. in Wolvege) wordt geen woord gerept...

Onze zuiderburen worden weer geconfronteerd met twee akelige moorden op twee kinderen. Waarom nu? Vreselijk vind ik dat. De vader van de meisjes vertelde voor de televisie dat de meisjes wel degelijk van de gevaren weten en nooit met een vreemde mee zullen gaan. Ze kunnen natuurlijk niet vrijwillig meegegaan zijn. Soms denk ik in zo'n geval vaak: Wat voor zin heeft het dat God deze vreselijke dingen doet? Weer twee kinderen onnodig dood.

De wrotter

Kotte reakties

Op et onderwarp 'Hangplakken' van de veurige maond kree't we dit hangplak as reaktie.

Biebelvertaelersdag

Opdrachten veur den vertalersdag op 4 november 2006 op Erve Kots in Lievelede:

Mathheüs 7 : 1 – 6

Mattheüs 23 : 23 – 28

Marcus 10 : 23 – 27

Mathheüs 22 : 15 – 33

Lucas 24 : 17 – 27

-red-: kuwwe weer even veuruut...en aj' es even helpen willen...

Bin schrievers lui...?

Een hiel gangber leesboek, een buseboek bi'jglieks mit zoe'n honderdvuufstig bladzieden het vaeks rond de vuvendattig riegels op iene bladziede. Iedere riegel het deurenneer zoe'n vuufstig lettertekens, teminste tiene en hoogstens zeuventig (spatie, punten, komma's, e.z.v. tellen ok mit). Ik hebbe d'r gien weet van hoevule riegels een gemiddelde gedichte- of boekeschrievers daegs schrijft. Wa'k deur de jaoren henne wel weet dat a'k mit een komputerpergramme an 't schrieven bin da'k dan tegen de duzend riegels daegs schrieve. Daor zitten lange riegels van zoe'n zeuventig lettertekens bi'j mar ok wel riegels van niet meer as tien lettertekens. Al mit al zo tussen de vuventwintig tot dattig bladzieden daegs. Zoe'n pergrammaekersdag het bi'j mi'j ongeveer 3.600 minuten, oftewel zes uren wark. Een boek schrieven hoeft dan ok niet vule meer as drie daegen te duren he'k utrekend. De meerste 'echte' schrievers bin dan ok verschrikkelike luiwammesen, liekt mi'j zo toe.

Meensken die as d'r veur deurleerd hebben die hebben utrekend da'k ongeveer iene fout maek op vierentwintighonderd riegels! Daor geleuf ik trouwens niks van...

pb

Narcisme

Uut et i-dagboekien van een veurbelige 'narcist'...

“Et gong jim gien donder an hoe belabberd a’k d’r an draoden en slangen bi’j lag. Alle kaans dat goenend daor ok nog wille omme had hadden, want de ofgeunst op sukses wil nog wel es groot wezen! En die wille zo’k dat soort volk vanzels nooit gund hebben! (...) En toch... lichtkaans ha’k juist wél op petret moeten. Om drekt zien te laoten dat et baentien ‘bekendste Stellingwarver schriever’ nog lange niet te vergeven is. Want et zol me niks gien ni’je doen as daor op aost wodt (*red: ‘aosd wodt’?*). En... as d’r in griezelige diktaturen een anslag pleegd wodt op ‘e machthebber, en die overleeft dat, dan ziej’ zoe’n kerel drekt mit bebloede lappen om de kop op ‘e tillevisie kommen, zodat alleman zien kan dat de man nog leeft en dat de opstaandelingen gien kaans hebben. Dat now ja, misschien ha’k toch votdaolik wel op ‘e foto tussen Jan zien ‘bulletins’ staon moeten. An slangen en draoden, in mien netste naachtjassien, en... et v-teken maekende. Dan was alles drekt dudelik west. De bekendste Stellingwarver schriever leeft, gaot nog lange niet dood, en zal zodoende nog jaorenlaank de bekendste blieden!”

Uut: **Psychische kronkels**, *Twentsche Courant Tubantia*, *Floor Ligtfoot* (15 april 2006).

Enschede - In hun ongevaarlijke gedaante kunnen ze tot grote hoogte groeien, maar zijn ook in staat om verwoestingen aan te richten, van grootschalige bedrijfsfraude tot het uitmoorden van hun gezin. Narcisten zijn van alle tijden, maar in deze maatschappij, waarin op leiderschap en beroemd zijn een bonus staat, lijken ze in aantal toe te nemen.

Narcistische trekjes zijn essentieel om te slagen in deze maatschappij, meent psychiater Hjalmar van Marle. Overtuigd zijn van je eigen kunnen is de sleutel tot succes in het zakenleven, politiek en de entertainment-sector. Op die terreinen zijn dan ook veel mensen met narcistische neigingen te vinden. Pim Fortuyn zou daar een typerend voorbeeld van zijn. Succesvolle narcisten kunnen ook vreselijk ontsporen. Dit analyseerde de Groningse hoogleraar corporate finance Kees Cools onlangs. Hij deed onderzoek naar de 25 grootste en meest recente financiële schandalen (zoals bij Enron en Ahold) en kwam tot de conclusie dat de frauduleuze topmannen allen narcistisch gedrag vertoonden. Ze hadden zichzelf andere spelregels toegedicht, waren doof voor kritiek en uiteindelijk meer met zichzelf dan het bedrijf bezig.

Een narcist is een geboren charmeur. Hij weet hoe hij mensen moet inpalmen om zijn zin te krijgen. Voor een narcist is het leven zwart-wit. Je bent vriend óf vijand. Narcisten willen namelijk voortdurend bewonderd worden, verklaart ook hoogleraar Van Marle, die oud directeur is van het Pieter Baan Centrum. ‘Ze gaan vooral om met anderen om er zelf beter van te worden.’ Geen actie is geheel onbaatzuchtig. Van de personen die hij de hemel in prijst verwacht hij op zijn minst de zelfde adoratie terug. Zelf laat hij zich er niets aan gelegen liggen om zijn prestaties, kwaliteiten, kennis en contacten schromelijk te overdrijven. Ondertussen fantaseert de narcist rustig door over de grote successen en roem die hem in het leven nog te wachten staan. Wie een narcist in zijn zelfbedachte grootheid belemmert en hem bekritisert, wordt linea recta door hem ingedeeld in het kamp van de vijand. Een goede teamplayer zal een narcist dus nooit worden. Tenzij het hem uitkomt. ‘Narcisme valt moeilijk te genezen.’

Een narcist is er namelijk van overtuigd dat hem niets mankeert. ‘Je kunt beter hopen dat je er snel achter komt wanneer je er met één te maken hebt.

Vraogen en bescheid

Lieve Rita...

Vandemorgen he'k iene van mien alderduurste Wedgewood broodbotties valen laoten. As d'r now vesite komt dan kan 'k gien kompleet 'couvert' meer tonen. Hoe moe'k daor mit an? *Groeten, Kaasteplaankien.*

Lief Kaasteplaankien,

Maek ruzie met die vent van je of mit wie dan ok, smiet die aandere Wedgewood botties ok stokkend en hael je een ni'j 'couvert' bi'j de Hema. Al je perblemen oplost, liekt mi'j. Laoj' nog es heuren hoe 't gaon en kommen is?

Liefs, Rita

Gien Klunderen... in de LC van 6/6

“Door ziekte van schrijver Johan Veenstra is er deze week geen aflevering van ‘Klunderen’.”

-red-: D'r ston nog krek gien sliep- uut bi'j mar zo kwam et al haost wat over. Wi'j hebben altied begrepen dat kollumschrievers de hieltied wel een 'altied bruukber' verhaeltien op veurraad liggen hebben of dat d'r een vervanger veurhanen is. Niet bi'j disse kraante of van disse schriever blikber. Vremd, fremd, hiel fremd...

Gedichten, verhaelties, puzzelties, wedstrieden...

We moe'n oonze dörpsgedichtewedstried dommiet eerst nog even ofsluten op de Berkopermark van 26 juli mar maek je al vaaste mar klaor veur de volgende wedstried. We kennen allemaole wel een veurbeeld zoas van:

*Tien kleine tuinkabouters die liepen door de regen,
Eéntje was niet waterproof, toen waren er nog negen
Negen kleine tuinkabouters die wilden graag wat erven
Voordat er wat te erven viel, moest er eentje sterven
Acht kleine tuinkabouters die dronken op het leven
Eéntje dronk net iets te veel, toen waren er nog zeven
Zeven kleine tuinkabouters die waren dol op sex
Maar één die had een heel zwak hart, toen waren er nog zechs (oeps...)*

Daenk d'r in je vekaansietied al vaaste mar es over nao om zoe'n verhaeltien te maeken waorin et dan beslist gaon moet over:

*Tien ... Stellingwarvers die..., doe weren d'r nog negen
Negen ... Stellingwarvers die ..., doe weren d'r nog achte
... en dan tot an de laeste Stellingwarver toe vanzels...*

Bedaenken wi'j de spulriegels en de priesen d'r ondertied even bi'j. Doukies nao de vekaansies kommen we d'r dan wel op weeromme.

De redaktie

Kiendermaond

Neffens mi'j heur ie – krek as bi'j de meeste dieren – bi'j de meitied kiender te kriegen, zeg mar zo in de maond meie. Kuwwe die maond dan ok 'kiendermaond' numen?

Jannewaori	= Louwmaond
Feberwaori	= Sprokkelmaond
Meert	= Lentemaond
April	= Grösmaond
Meie	= Kiendermaond (was eerder: Bluuimaond)
Juni	= Zoemermaond
Juli	= Hujmaond
Augustus	= Oogstmaond
September	= Haastmaond
Oktober	= Wienmaond
November	= Slaachtmaond
December	= Wintermaond

-red-: Ja, daar biwwe hielendal veur. En kuwwe dan veur die aandere maonden dan drekt ok wat anders bedaenken, want wie wet now nog van Louw of Sprokkel?

Schoelekraanties

Van de webstee van de Schrieversronte... *'Pas op,' Chris, ropt hi'j, 'de lieuw zit vlak achter je!'*

*-red-: Now staot d'r in oons Stellingwarfs Woordeboek:
leeuw, luuw, lieuw de - bep. roofdier: leeuw*

Waorum zoj' et de kiender drekt niet in de veurkeurspelling leren?

Wussen jim..

Dat de intensieve laandbouw in de Stellingwarven nog heviger wodt.

Dat in dit uutneudigende recreatiegebied de meeste koenen lopen.

Dat de bomen in Berkoop wieken moeten - greenzende an de Koepelbos - om nog grotere laandbouwschuren bouwen te kunnen.

Dat grote boeren zomar vergunnings van de gemeente kriegen om 700 koenen te holen tussen de bossies en de boswallegies.

Dat de laandbouwmechansaosie daor wel op inspringt mit nog grotere trekkers en cyclomi'jers.

Dat veur dit zwaore materiaol gien iene cent wegenbelasting betaeld wodt mar de weggies hierdeur wel kepot gaon.

Daj' mar beter ofstappen kunnen aj' ze op de fiets integen kommen.

Dat et waeterpeil deur disse hobby eins niet omhogens mag.

Dat de huzen van ere meensken hierdeur verzakken kunnen, kan heur niet vule schelen.

Dat d'r op 'e wereld nog genoeg aandere ruimte is om disse hobby uut te voeren.

Henk de Vries

Et Doempjen, Het Winterkoninkje, The Wren...

Daenkt d'r nog wel es iene an om even een vertaeling van dit oolde Nedersaksische faobeltien te maecken...? D'r is veural nog een groot verlet van Friese stads- en streekvertaelings, mar ok alderhaande aandere vertaelings bin meer as welkom vanzels.

Tevreden klaant...

Ek bin gien Stellingwerper, al ebben oen- en onze streektael (Gællemunigers) vule gemien.
Mær ek leze altied met vule plezier De Liende.

Minder tevreden klaant...

Et is mit tidschriften altied zo: ie vergeten altied om ze op te zeggen. En dan zit ie d'r weer een jaor an vaaste. Mar dit kan grif rapper. Streep mi'j mar gewoon deur en stuur mi'j 'An de liende' mar niet toe. Jim zullen et grif gruwelik vienen, en dat is et vanzels ok, mar ik lees et toch niet.

Gedane Arbeid

Donkerbroek / Nijeberkoop, 17 juni 2006.

In samenwerking met Autoland Van den Brug heeft de stichting Stellingwerfs Eigen - bekend van het vertalen van de Bijbel in het Stellingwerfs - zaterdagmorgen in restaurant 't Witte Huis in Donkerbroek het boek 'Gedane Arbeid' (Herinneringen van een Stellingwerfer autoverkoper) gepresenteerd van schrijver Henk de Vries uit Noordwolde. De inmiddels gepensioneerde De Vries is geboren op de Meente onder Noordwolde en heeft zijn hele werkzame leven gewerkt als autoverkoper, waarvan de laatste dertig jaar bij Autoland Van den Brug in Oosterwolde. In zijn loopbaan heeft hij kennisgemaakt met heel veel verschillende mensen in zeer uiteenlopende omstandigheden, zo blijkt uit de vele anekdotes die in het boek met naam en toe-naam zijn beschreven. Soms verkocht De Vries een auto binnen vijf minuten maar soms stond hij binnen vijf minuten ook wel eens weer met lege handen op straat of moest zelfs geheel onverrichterzake terugkeren omdat hij door het openstaande raam van een slaapkamer kon horen en zelfs zien dat de potentiële klant even met 'iets anders' bezig was. Er worden ook leuke herinneringen beschreven die hij heeft aan verschillende buitenlandse bezoeken zoals de extra verdiende bonusreizen naar o.a. Spanje en Amerika. Veel Stellingwerfers kennen De Vries ook van de vele uitstapjes die hij samen met klanten maakte naar de Vauxhall fabriek in Engeland en later naar de verschillende Volkswagenfabrieken in Duitsland.

Naast zijn dagelijks werk is Henk de Vries ook ruim twintig jaar een zeer actief vrijwilliger geweest voor de Schrieversronte. Toen aan beide bezigheden enigszins abrupt een einde kwam is hij begonnen met het opschrijven van kleine en grote gebeurtenissen uit zijn geheugen op allerhande losse velletjes papier en heeft daar de bijhorende foto's bijgeplakt. Toen Piet Bult van de stichting Stellingwerfs Eigen lucht kreeg van deze schoenendoos vol anekdotes heeft hij de oud-autoverkoper gestimuleerd om al die losse verhaaltjes aaneen te rijgen tot een autobiografie.

Het was de bedoeling om het eerste exemplaar van het boek aan zijn oude baas Tjeerd van den Brug te overhandigen maar door ziekte moest deze het op het laatste moment af laten weten. Die taak is overgenomen door zoon Hans die inmiddels ook het roer van zijn vader heeft overgenomen van de verschillende autobedrijven waaronder die in Oosterwolde. De heer Van den Brug benadrukte in zijn dankwoord mede uit naam van zijn ouders de prettige herinneringen aan autoverkoper Henk de Vries. Ook bevestigde hij een aantal voorvallen die in het boek staan beschreven. De heer Gooitzen Brouwer, naaste medewerker van De Vries en tevens bedrijfsleider van de vestiging in Oosterwolde vertelde na de uitreiking ook een paar aardige anekdotes die hij met Henk de Vries had meegemaakt. De heer Benthem was uit Delfzijl overgekomen om de aanwezigen te vertellen over de tijd toen Henk de Vries bij hem in zijn garage in Wolvega rond 1960 het vak van autoverkoper eigenlijk heeft geleerd.

Na afloop van de presentatie en nazit verlieten zowel de firma Van den Brug alsook een van de grootste klanten, de BV Nederlandse Wegmarkering de zaal van 't Witte Huis met elk een grote doos vol boeken die ze voornemens zijn om aan hun huidige personeel en klanten uit te delen. Piet Bult, secretaris van de stichting Stellingwerfs Eigen bedankte de ongeveer vijfendertig aanwezigen voor hun bezoek van de presentatie van het boek 'Gedane arbeid' van Henk de Vries dat voor 19,95 euro in de boekhandel te koop is.

In et ni'js, uut et ni'js

* In de LC van 6/6 was d'r wegens ziekte van Johan Veenstra gien Klunderden.
(-red-: zie ok een kotte reaktie.)

* In de NOS en de Aanpakken van 7/6 schreef Sjoukje Oosterloo in 'Op 'e schostienmaantel':
't Is niet eerlik, dat oonze Keuninginne een week of wat leden wel in Friesland mar niet even
in de Stellingwarven ankwam.

* In de Aanpakken van 7/6 een bericht dat d'r bi'j - pas op -: "It Petgat" in Blesdieke een
Davidster daelelegd is.
*-red-: Blesdieke 'goes' Fries...? Een jaor of wat leden ston d'r in 'Et kraantien' van
Blesdieke ok al es een stokkien mit de bosschop dat "It Petgat" hatstikke Fries is. We bin dan
ok bange dat Blesdieke him daolik hielendal van de Stellingwarven losmaeken wil...!*

* In de LC van 10/6 ston dat d'r twie Nederlanders een onderscheiding kregen van de
Noorse Keuning veur heur vertaelwark.
-red-: wi'j hebben dan ok nog hope...

* In de LC van 10/6 in verbaand mit de utrieking van de Hannie Mein keunstpries ok
ommedaenken veur de 'Stellingwerver kunstenaars in de hoofdrol.'
*-red-: de tentoonstelling van verschillende Stellingwarver keunstemaekers is nog tot an 29 juli
te bekieken in Home Center Woonboulevard in Wolvege.*

* In de LC van 13/6 Klunderde Karst Berkenbosch wat mit een boekeverkoopster op Et Vene
over et verschil tussen et oranje voetbalgeweld en et 'Geel' van de hadfietzers.

* In de NOS van 14/6 ston 'Stellingwerfs boek van autoverkoper' as ankondiging van et boek
'Gedane arbeid' (Herinneringen van een Stellingwerver autoverkoper) van Henk de Vries dat
op 17/6 prissenteed wodden zal *(-red-: en ondertussen is)* in 't Witte Huis in Donkerbroek.

* In de NOS van 14/6 zette Koosje Hornstra in Op 'e schostienmaantel een Jantien daele mit
een minderweerdighiedskompleks dat 'm slim uterde in et maeken van kontakt deur de
tillefoon (diel 1).

In de NOS van 14/6 een verhael over Karst Berkenbosch, die tegere mit oold-bakker Jelle van
der Muur de 'verdwenen' bosvieuvers van Ni'jberkoop weer op- en uutdiepen wil.

Uut de NOS van 14/6: 'Open Stal valt in de prijzen.' Disse Keunst- en Kiekronte in Berkoop
krikt de kommende drie jaor zoe'n dattigduzend euro aan subsidie toedeeld van de Perveensie
Fryslân.
-red-: een goed ding

Uut de NOS van 14/6: Kotleden is in een maandewark mit drokkeri'je Van der Meer en de
Schrieversronte de vierde drok van et boek 'Dörpengeschiedenis' van oold-Burgemeester
Oosterwijk verschenen.

‘Snip’ van www.drentsetaol.nl :

“Vrijdag 16 juni hef de eerste Nationale Streektaalconferentie west. ’t Was vrog opstaon veur de bezukers oet het Nedersaksisch taolgebiet, want de conferentie weur holden in het previnciehoes in Maastricht. Um half 11 dee prof. dr. Van Hout (van de Universiteit van Nijmegen en veurzitter van de Raod veur ’t Limburgs) de conferentie lös. ... Tegen het ende was der een paneldiscussie. Ien van de forumleden was dr. Henk Bloemhoff van de Stellingwarver Schrieversronte www.stellingwarfs.nl Het was geweldig um de gedrevenheid van oeze buurman te heuren. Ter zake, zörgvuldig geformuleerd, maor ok zo raak kwam Henk as onbetwist winnaar oet de forumdiscussie hen veuren. Hie stelde de slappe holding van lu die blijft twiefeln en maor niet beslissen kunt of ze linksum of rechtsum wilt an de kaak.”

Op 17 juni was in ’t Witte Huis in Donkerbroek de prissentaoisie van et boek ‘Gedane arbeid’ van schriever Henk de Vries uut Noordwoolde.

Op 18 juni was et hiele ure Huus en Hiem op de beide lekaole radiostesjons bezet mit de opnaeme die Hendrik Betten van radio Odrie maekt hadde van de prissentaoisie van et boek ‘Gedane arbeid’ van Henk de Vries in ’t Witte Huis.

In de LC van 20/6: In Klunderen waskte Johan Veenstra (*-red-: hiel terechte*) de oold-Schrieversronte veurzitter Simon ter Heide de oren vanwegens et bruken van de ‘Verrieking’ van een betien Fries in de Raod van Oostaende.

In de Stellingwerf van 21/6 een verslag ‘Anekdoten van een autoverkoper’ van oonze prissentaoisie veurige weke zaoterdag in Donkerbroek van et boek ‘Gedane arbeid’ (Herinneringen van een Stellingwerper autoverkoper) van Henk de Vries uut Noordwoolde.

In de Stellingwerf van 21/6 een bericht over de ni’jste drok van et boek ‘Notities uit de geschiedenis van de Ooststellingwerfse dorpen’ van de haand van oold-burgemeester dr. T.H. Oosterwijk en uitgeven in een maandewark van drokkeri’je Van der Meer en de Schrieversronte.

Uut et zoemernommer (juni/2006) van **Kopstôkken** (*een uutgifte van liefhebbers van de streektael uut Noordwest-Overiessel*): “Ere mien tied, ie begriepen ’t niet, ik bin weer een katte kwiet.” (*Uut et stokkien ‘Tante’s ni-je katte’ van Ina de Jonge – Smit, Gieteren*)

In de Stellingwerf van 21/6: In Op ‘e schostienmaantel maekte Sietske Bloemhoff een veurleesverhael over Piepmoes gaot voetballen (1).

Ok in de NOS en de Aanpakken van 21/6 verslaegen van oonze prissentaoisie veurige weke zaoterdag in Donkerbroek van de ‘Anekdoten van een autoverkoper’, et boek ‘Gedane arbeid’ (Herinneringen van een Stellingwerper autoverkoper) van Henk de Vries uut Noordwoolde.

Uut de NOS van 21/6: De uitkiektoren (*wie kent ‘m niet*) ‘Belvedère’ is overdreugen an de historische veriening van Appelsche.

In de NOS en Aanpakken van 21/6 Op ‘e schostienmaantel et twiede pat van de Tillefoon van Koojsje Hornstra.

In de Aanpakken van 21/6 etzelde verhael as veurige weke in de NOS over Karst Berkenbosch, die tegere mit oold-bakker Jelle van der Muur de ‘verdwenen’ bosvieuvers van Ni’jberkoop weer op- en uutdiepen wil.

In de NOS en de Aanpakken van 21/6 geeft Muziek op Stapel, Stapel op Muziek et startschot mit toast en Lendebitter om vaeker in de Bonifatiuskarke van Berkoop meziek uutvoerings te geven.

Uut de LC van 27/6: In Klunderen goechelde Karst Berkenbosch even mit et veuroordeel dat d'r bi'j de 'Omrop' wel es 'fiene Geriffermeerden' an 't roer staon kunnen.

Uut de LC van 28/6: "Fries lezen en schrijven moet beter." In 2003 het de Afûk onderzocht dat d'r zoe'n 9% van de meensken in Fryslân Fries schrieven kunnen. Dat moet binnen 15 jaor 20% wodden neffens een ni'je beleidsnota.

Uut de NOS en de Aanpakken van 28/6: "Slao d'r mar op los..." schreef Harmen Houtman in 'Op 'e schostienmaantel' over de slagwarkersvrouwluden van Fatale Vrouwluden (Femme Fatale).

Talpaliseren

Wat een zender hebben we d'r bi'j kregen. Wat een verschrik-ke-li-ke pergramme's. Eerst een veuroffien van Amerike zien mooiste thuislachfilmpies waarin de meensken heurzels mal te kiek zetten. Dan een lotteri'je mit die piechem van een Brandsteder: dat pergramme kun ze wat mi'j anbelangt wel in de braand stikken. Mar tsja, die Brandsteder het vanzels belangen bi'j Sony en et zal ok wel familie wezen van die Mol (len).

Neem now dat voetballen in de vorm van "de wedstrieden". Jow zollen d'r seins bi'j in slaop valen. Een nivo van nul en gienerei weerde. Et begint vaeke om zeuven ure mit et veurstellen van meensken die zonuumd verstaand van voetballen hebben. Dat duurt dan omdebi'j tien minuten en drekt daornao kriej' alweer reklame van vuuf minuten en dan hej' nog gien voetballe, laot staon een voetbalspeulder zien. Nao die vuuf minuten komt d'r een wedstriedverslag mit verschrikkelike mementen die hielendal niks mit voetballen te maeken hebben, bi'jglieks staotestieken van vroegere uutslaegen, wie as d'r vroeger voetbald hebben, wie de veurzitters weren en dan nog vraogen an meensken die naor de wedstried kommen te kieken.

Alles bi'j alles opteld kriej' schone an de haoke 20 minuten voetballen te zien in een aanderhalf ure durend pergramme en de rest is bull-shit. Daornao weer sport en wel in een kefé zoas ze dat numen en mit voetbalkenners. Neffens mij hebben ze d'r de ballen verstaand van en ze hebben gieniene van allen ooit 13 goed had in de toto. Dan krie'we een misdaodserie en daenk ie dat d'r hiel wat komt... mar weer niks.

Et kan niet op: om half tiene weer een molle, in dit geval Linda. We wodden hielendal talpaliseerd deur die molleboel mit dit keer de postcodelotteri'je. Wat een verschrikkelik pergramme. Dat d'r nog meensken binnen die heur daortoe lienen laot staon dat ze d'r naor kieken willen.

Geef et volk brood en speulen, zee Julius Caesar.

Ik hadde liever echte leeuwen, tiegers en beren in de Arena van Talpa. Et wodt tied dat ze heur ingreven. Bi'j oons hiet die zender onderhaand dan ok PULPA!

Doe mi'j et voetballen mar weeromme bi'j Studio Sport van de NOS en gelokkig mar dat d'r nog aandere zenders binnen.

FdV

Disleksie

D'r bin tegenwoordig ok al schrievers die de weg wel es kwietraeken, en dan tuugt zoe'niene him bi'jglieks een TomTomDing an. Laesdaegs zee een dislekt tegen mi'j dat hi'j him ok een 'vaginator' antuugd hadde. Kiek, dat zollen meer schrievers doen moeten!

Kijken met andere ogen

Volgend jaar organiseer ik van 16-30 april een rondreis door Jordanië en Israël. Als voorbereiding reisde ik afgelopen juni naar Israël. Voor mij was het de eerste keer dat ik dit land bezocht. Een eerder geplande reis ging niet door vanwege een oorlog met Libanon. Daarna kwam het toerisme weer op gang tot het in 2000 volledig instortte. De oorzaak was de Intifada. Sinds 2005 is Israël weer veilig voor toeristen. Geleidelijk komt de stroom vooral toeristen weer op gang. Het zijn de zonzoezers die naar Eilat vliegen om een of twee weken te snorkelen en te zwemmen En het zijn christenen die de heilige plaatsen van joden, christenen en moslims willen bezoeken. Ik maakte deel uit van die laatste groep.

In het vliegtuig las ik een boek van Amos Oz. Hij is de grootste Israëli schrijver en men noemt hem wel het geweten van Israël. Zijn ouders zijn Holocaust-overlevenden. Hij kent het fanatisme aan beide zijden. Al decennia draagt hij de ideeën van Vrede Nu uit. Al in de tachtiger jaren sprak hij in Groningen met minister Joop den Uijl over het verlangen naar vrede van Israëli's en Palestijnen. Ondanks zijn oproep naar elkaar te luisteren, herhaalt hij keer op keer dat Israël voor velen het einde van een lange reis is. Israël bestaat en er is geen weg terug.

Tijdens mijn verblijf sprak ik met mensen uit verschillende bevolkingsgroepen. Allemaal hadden ze maar een wens: vrede. Israël is een klein land. De oppervlakte is 2/3 van Nederland. Het grootste gedeelte is woestijn en daar woont bijna niemand. Er wordt dicht op elkaar geleefd. Veel dorpen zijn ontstaan na 1948. Soms begon een dorp met één familie die een stuk land kreeg. Nu wonen er enkele honderden mensen. Het noordelijkste puntje is maar 18 km breed. Tijdens de Syrische bezetting was het een tijdje slechts 4 km. Men noemde het de vinger van de Golan. De man die ik sprak op het busstation vertelde dat de grootte van het land niet het belangrijkste was. Als je maar kon leven zonder angst voor de vernietiging die Israël steeds weer aangezegd krijgt.

De grenzen van Israël zijn een hot item, maar er zijn wél grenzen nodig. Teveel omringende landen zien Israël het liefst van de aardbodem verdwijnen. Al het kwaad wat er gebeurt in de wereld, of het nu de Tsunami en de inval in Irak van de Amerikanen is, wordt de Joden in de schoenen geschoven. Op scholen in Syrië, Libanon, Egypte en Iran worden miljoenen moslims opgevoed met een felle haat voor de Joden en hun land. En tegelijkertijd leven Joden en Arabieren samen als burens. Het gaat er zo als bij ons. Pas als de ander een gezicht krijgt, verdwijnen de vooroordelen.

In Bethlehem sprak ik met een christelijke Palestijn. Hij behoort tot een kleine minderheidsgroep in het overwegend islamitische dorp. In 2000 bleven de toeristen massaal weg. Sinds 2005 is het weer veilig om als toerist de heilige plaatsen te bezoeken. Maar op dit moment ontvangt Bethlehem slechts enkele bussen toeristen per dag. In het verleden leefden juist de christenen van het toerisme. Een derde van christenen heeft het land verlaten vanwege de armoede. Ze gingen naar Amerika om een nieuw bestaan op te bouwen, omdat ze geen toekomst meer zien in Palestina. Beschietingen, zelfmoordaanslagen en vergeldingsacties en twee intifada's hebben hun vertrouwen in een goede toekomst op eigen bodem kapot gemaakt. Vier jaar lang werd het dagelijks leven verlamd. De toeristen met interesse voor het heilige land gingen naar Egypte en Jordanië. Winkels en bedrijven sloeten één voor één vanwege het voortdurende geweld. Veel families zijn ontwricht vanwege de emigratie naar Amerika. De man die me rondleidt wil niet naar Amerika. Hij voelt zich Palestijn.

(Vervolg op de volgende bladzijde)

(Vervolg van de veurige bladziende)

Dat ik er met een groep kan komen is te danken aan de hoge muren die Israël rondom Bethlehem heeft geplaatst. Voor mijn reis walgde ik van die muur. Het herinnert me te veel aan de muur in Berlijn die een stad en een land in tweeën splitste. Tot mijn verbazing hoorde ik zowel van Palestijnen en Joden dat ondanks de kritiek op die muur ze het toch ook als een zegen ervaren. Voor Bethlehem betekent het dat er weer restaurants en winkels open gaan voor de toeristen die wél komen. Het aantal beschietingen en sluipmoorden is gestopt. Eindelijk voelen ze weer rust. Er kan weer geleefd worden. Tenminste als je geld hebt en er toeristen komen. Geld hebben veel Palestijnen niet. Er is geen werk en als er werk is worden ze niet betaald. Men vroeg mij met tranen in de ogen om geld om eten voor de kinderen. Ik heb geen mens gesproken die niet verlangde naar vrede. Haat gold niet de moslim, de Jood of Palestijn. Misschien dat het in de Gazastrook anders is, dat is geen goede plek voor toeristen en ik ben er niet geweest. Het is te gevaarlijk in verband met oude granaten.

Een bekende voorstander om samen met Joden in vrede te leven is de Palestijnse vader, Ismail Khatib uit Jenin. In november 2005 overleed zijn zoon Ahmed bij rellen tussen Palestijnen en het Israëlische leger. Jongeren gooiden stenen, sluipschutters schoten op Israëlische militairen en het leger schoot gericht terug. Bij de schotenwisseling zag men het speelgoedgeweer van een kind voor een echt geweer aan. Ahmed komt terecht in een Israëlisch ziekenhuis en overlijdt. De rouwende ouders stellen dan een daad en staan de organen van hun zoon af om aan wie dan ook leven te geven. Zes Israëlische kinderen werden met Ahmed's organen gered.

Er is bewondering en verbazing. Waarom wilde Ahmed's vader geen wraak? Wat wilde hij bereiken? Ahmed Khatib leeft nu voort in zes Israëli's. Zijn vader hoopt dat deze kinderen opgroeien met een goede opleiding en ooit leiders worden, die in de sfeer van Ahmed naar vrede zoeken. Samen met Amoz Oz draagt Ismail Khatib de vrede nu uit. Een vrede waar wij op verzoek van hen met wie ik sprak voor kunnen bidden.

Erica Plomp-den Uijl
pastor Streekgemeente Friesland's End
e-mail: de.pastorije@hetnet.nl

Staatsbosbeheer in Blesdieke

De oflopen tied is Staatsbosbeheer baandig in de weer west mit et Blesdiekiger laandschap. Dit hiet in heur jargon een 'omvormings-uitvoeringsplan'. Deur subsidies van et Riek (min. van Laandbouw) en interne schoeveri'je mit geld kon mit dit wark uut aende zet wodden.

Waor as vroeger allieend mar heide ston (vandaor de naeme 'Blesdiekiger heide') is in de loop van de jaoren alles roeg, in de strewelling en bebost raekt. Oflopen winter hebben ze mit hulpe van een loonwarker de boel aorig op 'e kop zet. De boverlaoge waor as een protte meststoffen inzitten is d'r ofschraept en ofvoerd om et zo te verschraolen. Op twie plakken hebben ze ingrepen: op et iene plak is et slimme dreuge en op et aandere plak slimme nat. Waor et slimme dreuge is willen ze de struukheide, stiekelbrem, piepestrogien, moezeoor, brem, gulden roede en nog een peer soorten, die op de zonuimde rooie liest staon, weeromme perberen te kriegen. Ok zal d'r dan in de faunawereld van profeteerd wodden deur bi'jglieks de Noorse winterjuffer die hier overwintert en zoemers naor de weerribben gaot om him daor te vermenigvuldigen. Ok kan de porseleinvlinder, ring-slange en de levendbaorende haegedis hier gebruik van maeken.

Doe ik daor leup, tegere mit de uutvoerder / beheerder Anne Zijlstra van Staatsbosbeheer, zaggen we dat de crossmoters al weer daonig an de gang west weren. Deur ofbaokening, een infermaosiebod en toezicht wil Staatsbosbeheer perberen de voertugen die d'r niet heuren te weren, want dat zol zunde wezen, zo zee Zijlstra. De kaele vlakte moet een eupen heidelaandschap wodden mit hier en daor een solitaire boom in een ongestoord profiel dat een verbieningszone wodden moet mit aandere gebieden. Et gebied zal onderhullen wodden moeten want heide is wel een kultuurplaante vanzels. Et bestaonde baankien zal een aander strategisch plak kriegen om in augustus de bluuiende heide in zien volle pracht te kunnen bekieken, he'k mit him ofpraot.

Langes de netuurlike verbieningsstroke (et bestaonde kuierpadd), dan een stokkien over de Friesche Veldweg, tegenover de kiepeboer et padd in en dan links anholen, kommen we bi'j et natte gedielte. Dat natte gedielte komt omdat de liemlaoge hoge zit. De boeren wussen dat vroeger ok al want d'r was altied een schaopewaskersdobbe die deur de ingreep verdwenen is. De ofvoerde grond ligt even veerder op et laand waor as et eerste jaor mais op komt en laeter as bos dienen zal, anslutend an et bestaonde bos. Deur de ingreep daor zal d'r naost de struukheide ok dopheide, klokkiesgentiaan, heidekartelblad, veenpluus, mos, blauwe zegge, zonnedauw en misschien soorten die op de rooie lieste staon, heur weer ontwikkelen. Daor kommen dan ok weer appate vlinders op of die hier now niet zo vule meer veurkommen. Een te hoge waeterstaand kan regeld wodden deur een ofvoerbuize.

Veur de toekomst mar hopen dat wat beschreven is ok uutkommen zal en dan moe'we over een peer jaor mar es kieken hoe mooi as et daor wodden is. Dan kuwwe et gebied zebeld mit recht weer "Blesdiekiger Heide" numen.

Kwaliteit

De Schrieversronte het de Spreukekelinder veur ankem jaor al weer in de winkels liggen. Mi'j vroeg genoeg mar och...

Vandeweke kree'k een briefien onder ogen van iene die zien inzunnen warkstokkien veur die kelinder weeromme kregen hadde mit de bosschop dat et niet plaatst wodden zol. Op ien riegeltien in dat briefien vul mien oge "... mar we schiften ok op kwaliteit...". Doe mos ik even daenken an een stokkien over kwaliteit wa'k veurig jaor al es op mien privé webstegien schreven hebbe. Et kan - liekt mi'j - gien kwaod om dat hier ok nog es op te schrieven want ja, wie bepaolt eins die kwaliteit in zoe'n kleine gemienschop as et rontien van de Stellingwarfse schrieveri'je? Een man of twie, drie, bin 'k bange, mar is dat wel terechte...?

In alderhaande schrieveri'je - van een ienvooldig gedichien tot an oonze vertaeling van de Biebel - komt de hieltied ien woord (as een rooie draod) opni'j an de odder: "Kwaliteit." Ik wor daar ok wel es wat 'onpasselik' van. De maeker van een wark - wat dat ok wezen mag - is himzels gewoonlik vaaste wel bewust van et maeken van een bepaolde kwaliteit. Dat wil niet zeggen dat de hoogste kwaliteit altied naostreefd wodt of wodden moet! Hoevule rommel, rotzooi, troep wodt d'r wel niet maekt (en verkocht) dat toch een bepaolde kwaliteit het mar misschien wel niet de hoogstmeugelike? Is een botien dat maekt is van iezer mit een dikte van (wel) drie centimeter beter as een botien dat maekt is van iezer mit een dikte van (mar) drie millimeter? Et hangt d'r mar vanof waor as et botien veur bruukt wodt, neffens mi'j. En is dat botien van dat dikke iezer per definitie van een betere (hogere) kwaliteit as dat botien maekt is deur volk mit een protte titels veur of achter heur naeme of linties op de bost? Nee, onzin vanzels. As et an zien (wel of niet veurof) stelde doel voldot dan het et (voldoende) kwaliteit! De (domme) vraoge moet dan meerstal ok niet wezen: Het et wark kwaliteit? mar vule eerder: Voldot et wark an een (de) bepaolde verwaachtings? Van Dale gefit dat ok zo an. Want wat is kwaliteit eins?

Neffens de dikke Van Dale:

- (1) bepaalde gesteldheid, hoedanigheid, mate waarin iets geschikt is om voor een bepaald doel gebruikt te worden => soort
- (2) goede eigenschap
- (3) hoedanigheid, functie
- (4) [spel] het verschil in waarde tussen bv. een toren en een paard of loper [in het schaakspel]

Neffens et Nederlaanse normen instituut (NEN EN ISO 8402): Geheel van kenmerken van een entiteit dat betrekking heeft op het vermogen van die entiteit om kenbaar gemaakte en vanzelfsprekende behoeften te bevredigen.

Van Dale is dudelik: een wark moet de kwaliteit hebben om veur een bepaold doel bruukt wodden te kunnen. Et Normen Instituut zicht et wat 'technischer' en splist et op in een vanzelfsprekende en een kenber maekte kwaliteit.

Is d'r in et schriefwark van zoe'n spreukekelinder spraoke van een 'vanzelfsprekende' of een 'kenber maekte' kwaliteit? Nee, mi'j donkt van niet. De kelinder komt bi'j Jan en alleman an de mure te hangen. Van meensken die d'r veerder gien letter in/naor kieken tot an meensken die iedere letter van ieder blattien wel drie keer naopluzen.

Piet Bult (Aandere maond et vervolg)

Moordeners

Moordeners

Appie hadde et algedurig in de rogge en d'r weren daegen bi'j dat hi'j niet in de bochte kon en et argste was dat hi'j niet wus waor et wegkwam. Hi'j had de laeste tied ok niet zwaor tild of aandere vremde meneuvels maekt. Gesien zee op een gegeven mement: "Now gaoj' naor de dokter of jow holen op te zeuren, anders gao'k d'r vandeur".

Dat op een morgen zat Appie in de waachtkamer van de dokter. Zoas gebruikelik wodt d'r in waachtkamers niet vule zegd en Appie zat him daor te verbieten op die smerige hoolten baanke. Et mos toch kunnen dat een dokter es wat klaantvriendeliker wodden zol deur d'r wat makkelijke stoelen daele te zetten en dan de pesjenten een kraante an te bieden mit een koppjen koffie d'r bi'j. En in plak van dat aekelige geluud van die zoemer kon de dokter d'r een mooi vrommesien veur annemen die de pesjenten ophaelde! Al miemerende gong opiens die rotzoemer, Appie wodde d'r kel van en straampelde deur de gang naor de spreekkamer.

"Jao, jao, ik zie et al, 't is de rogge zeker?", zee de dokter. "Ja dokter en et argste is da'k niet wete waor as 't wekomt". "Jao jong, dat is in een protte gevallen zo. Opiens hej' piene en ie weten niet wat as de oorzaeke is. Jow bin niet de ienigste die dit perbleem het". Appie zochtte nog een keer en de dokter begon him te bevulen. Nao wat drokken en aandere meraokels zee de dokter: "Et zit allemaole wat op slot, et liekt me et beste daj' naor de masseur gaon, die krigt je wel weer smuui !" Mit een verwieskaorte in de haand straampelde Appie op huus an en mit de gedaachten dat hi'j morgen wel an de beurt wezen zol greep hi'j de tillefoon en belde de masseur veur een ofspraoke.

"Wi'j zullen jow weerommebellen as d'r ruimte is, meneer Grint", zee een vrommesien deur de tillefoon. "Mar ik verrek van de piene ", zee Appie nog. "Da's dan spietig veur jow mar alle fysiotherapeuten zitten de hiele weke al vol. Et kan nog wel even duren", zee et vrommesien. Mit die bosschop vertelde Appie an Gesien dat et nog wel even duren kon veurdat hi'j an de beurt was. Now mos Gesien dat geklaeg nog een weke anheuren. Op een gegeven mement belde et vrommesien dat Appie de volgende dag om half iene kommen kon. "Om die tied eten wi'j altied", zee Appie tegen heur. "Dan eten jow mar eerder of laeter ", hadde ze zegd en daor kon Appie et mit doen.

Om half iene de aanderedaegs zat Appie in de waachtkamer en even laeter kwam d'r een jongkerel op him an die him veurstelde as Gerard. Appie mos van Gerard op een krokkie zitten gaon wiels hi'j zels in een stoel zitten gong mit aarmleunings. Verschil mos d'r wezen docht Appie en hi'j mos uut de doeken doen waor as de piene zat en wanneer et kommen was. Hi'j mos hiel percies anwiezen waor as de piene zat en ston daor in zien onderbroekien veur Gerard te wiespraoten. Op een geven mement drokte Gerard op een plakken in de rogge bi'j Appie en doe gong hi'j haost deur de grond van de piene, zo zeer dee him dat. "Ja, ik zie et al. Jow hebben je op ien of aandere maniere verrekt. Mit de vrouw an de gang west ? " Wat verbeelde die kerel him wel, mos Appie daor bescheid op geven ? Gerard zee: " Jow onderste roggewarvel, daor zit de piene mar dat kriegen we d'r wel weer uut. Nao een peer kraeken bi'j' weer de oolde en zo smuui as een daanseresse. "Dat hope ik dan mar ", was et bescheid van Appie.

(Vervolg op de volgende bladziede)

Moordeners (*vervolg*)

Hi'j mos van Gerard op zoe'n behandeltaofel liggen gaon mit de kinne deur een gat en Gerard begon an him omme te heisteren en beug him haost dubbel. "Ontspanne je mar, et komt allegeer wel goed" hadde Gerard him op zien gemak perberen te stellen. Mar Appie vertouwde et niet; hi'j was in de veronderstelling dat hi'j lekker soepelties masseerd wodden zol, krek zoas hi'j wel op 'e tillevisie zag. "Daor komt ie" zee Gerard en hi'j trok alderhadst an iene van zien bienen. Appie schrok him et aepezoer en een aldergeweldigste piene scheut him deur de rogge. "Moordener!!!, wat dot dat geweldig zeer" raosde hi'j tegen Gerard.

"Now, kom dan mar overaende" zee Gerard. Verheerd kwam Appie in de bienen en hi'j verneum dat de piene een stok beter te verdregen was. "Dat doe'we de kommende tied nog een peer keer en dan bi'j' weer et mannegien en struup now de kleren mar weer an" zee Gerard. En zo gebeurde et. Bi'j iene van de volgende ofspraaken het Appie him verontschuldigd dat hi'j Gerard op een gegeven mement een moordener nuumd hadde en nao een keer of wat wodde zien rogge algedurig smuuier.

Op een keer vertelde hi'j Gesien wat d'r de eerste keer gebeurde was en dat et heur schuld was dat hi'j et in de rogge kregen had deur de peringsdriften van Gesien. Naotied konnen ze d'r wel omme lachen, veural doe Appie vertelde dat hi'j de therapeut ommeraek uutschullen hadde veur moordener. Et belangriekste was dat Appie Grint nao een stokmennig behandelings weer hielendal de oolde wodden was en moordener of niet, Gerard hadde him hielendal verdiffedeerd.

Walgvoegel

Taeltuun

Vuuf wat minder bekende woorden uut et Stellingwarfs Woordeboek:

akselen	= ruziënd tegenwerken
albedil	= bemoeial
albegeer	= iemand die alles wil hebben
alderaosie	= alteratie, ontsteltenis, bijzondere drukte, verbouwereerdheid
alderdeegst	= 1. flink, hard werkend en oppassend 2. zelfs, waarachtig 3. in aanzienlijke mate 4. uitroep van verbazing

Valse vrunden

De veurige maond hewwe hier een verhaeltien over ankondigd. Valse vrunden bin woorden die in verschillende taelen of dialekten vreselik vule op mekeer lieken mar dan hiel wat aandere beteken, bi'jglieks:

Et Duutse **Meer** is bi'j oons de **zee** (en aandere somme).

Wi'j' op zien Duutse even **bellen**? Dan moej' **blaffen** as een hond!

Et Duutse **kriechen** is bi'j oons **kroepen**.

Et Friese **komzelden** (zeldzaam) is bi'j oons een **schepkölf** an een lange stok (of vörke).

Et Griekse **Nè** is in et Nederlaans **Ja**.

Et Friese **'t kin net** is in et Nederlaans **'t gaat (net)** wel.

Et Grunningse **goud** is bi'j oons gewoon **goed**.

Duutse **Huren** bin bi'j oons **hoeren**.

Duutsers hebben eier **gekocht**, wi'j **koken** oonze eier nao dawwe ze kocht hebben.

Zeg tegen een Duutse vrouw niet dat ze **nuttig** is, wi'j numen zoks **hoerig**.

In et plat-Duutse zeggen ze zomar **leyve** tegen je, 't is niet meer as **beste**.

Een behanger het et over aandere **banen** as de **banen** van een automonteur.

In een Duutse **Winkel** kuj' niks kopen want et is mar een **hoeke**.

As een mediterrane zuderling zegt: **Si**, dan hoej' niet te **kieken**.

As een plat-Duutser **snackt** dan praot hi'j en eten wi'j nog een **kroketten**.

Mit et bruken van 'Valse vrunden' moej' seins vreselik oppassen!

Ra, ra, ra, raar...(uut et Stellingwarfse Woordeboek):

deupformule = doopformule

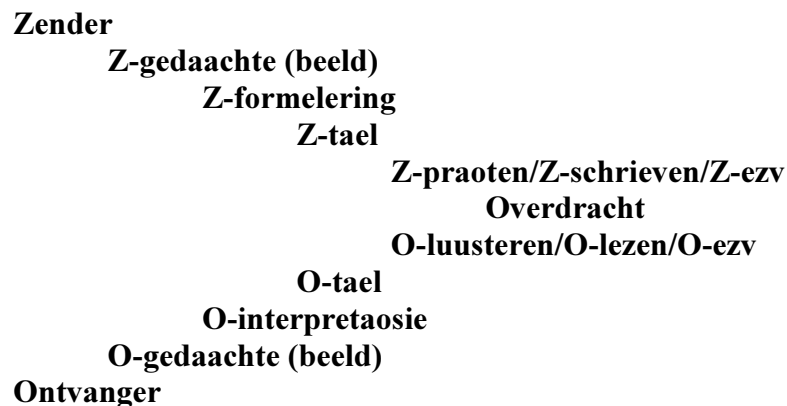
toverformule = toverformule

Mar ja, now biwwe weer an 't mierken vanzels, en dat mag niet, dat heurt niet...

Taelige overdracht

We kennen allemaole et kreengien wel waarbi'j an de eerste in de kring een kot verhaeltien verteld wodt die dat dan deur vertellen moet an degene naost him. Die vertelt et ok weer deur an degene naost him en dat gaot dan krek zolange as et verhaeltien de hiele kring rond west het. Vaeks blift d'r an 't aende van de kring niet al te vule meer over van et oorspronkelijke verhael. Mit vertaelings – zoas et vertaelen van de Biebel – hej' hier ok mit te maeken.

De Oosterieker Ludwig Joseph Johann Wittgenstein (1889-1951) het dit verschiensel op zien eigen taelfilesofische meniere es onderzocht; es krek keken hoe et warkt mit die taelige overdracht tussen meensken. De overdracht van een betekenis van een spreker (zender) naor degene die anspreuken wodt (ontvanger)”:

De zender het een gedaachte (beeld) die hi'j omschrift in zinnen van woorden. Hi'j bruukt zien eigen 'taelkunnen' om te praoten of te schrieven. De ontvanger heurt of lest en interpreteert dat wat hi'j heurt of lest en krigt daor zien gedaachte (beeld) bi'j.

De waarhiedsveurweerde van de overdracht wodt uutaendelik formeleerd in een 'metatael' die de objekttael bevaemt én de semantische predikaoten die neudig binnen om de eigenschappen vaaste te leggen. Wat praoters zeggen en hoe we praoters begriepen, wodt verbunnen mit wat ze mit woorden doen en wat veur effekten die taelhandelings hebben. Een zin gefit een beeld (plaetien) van een warkelikhied. Et is de keunst om, deur mit woorden te praoten datzelve beeld (plaetien) bi'j de luusterer over te brengen. Dat vaalt vaeks niet toe. Vandaor, dawwe nog al gauw es een 'kommunikaosieperbleem' hebben deur wat anders over te brengen as dawwe bedoeld hadden of dawwe d'r wat anders bi'j bedaenken (zien) as dat d'r eins zegd is.

Een belangriek onderdiel bi'j de taelige overdracht is de 'kontekst' zoas in et zinnegien van de valse vrunden: een behanger het et over aandere **banen** as de **banen** van een automonteur. As et over et bouwen van een huus en varven en behangen gaot dan zal de automonteur de behanger wel begriepen. As et over et onderwegens wezen en mit een lekke baand in de baarm staon gaot dan zal de behanger de automonteur ok wel begriepen.

Een bekende 'kreet' uut de taelfilesefie:

Waoj' niet over praoten kunnen, daor moej' je over stilleholen.

Wi'j perberen beheurlik **konkerdaant** te vertaelen mar eins zowwe **idolekt** vertaelen moeten, iederiene zien eigen Biebel. Daorover een aandere keer dan mar es...

Olympische gedaachte

't Olympische ideaal; echt zuvere sport?
't Dondert nie hoe, as **ik** de winnaor mar word!

Chris Kerkhoff

't Grooste nijs duurt moar drei doagen.

Lenus

Meziek

Daor zweefde 'n liedje dör miene kop
Op zich niks ongewoons of maf.
Mar as det al dage André Hases is...
Ja, dan vraogde oe toch wel wàt af!

Chris Kerkhoff

Een zestiger

De gaasten bin weer op huus an gaon
de vlaggies hangen d'r wat verwi'jd bij
de belonnen bin haost allemaole leeglopen
et gebak is op, krek as de aandere vreteri'je
de draank warkt een dag laeter nog wat nao
en veerder blift alles bij et oolde

of...

ja, ik vuul mi'j nog lieke goed as eregister
now, et haddelopen wodt wel wat minder
een aende te fietsen gaot wat muuizem
et slaopen naachs wodt ok niet beter
zwaortillen za'k mar niet meer doen

seins...

vuul ik mi'j dan toch al wat krebentig!

Piet Bult

De Tour

Wá'n gedonder béj de Tour ovver die poeiers en die pille.
Lót ze d're gang toch gaon as ze dè zellef zò gér wille!
Die Franse gendarmerie pikt niks mér, potverdikke,
Mar wielrenners hoeve toch zeker nie álles te slikke!

Chris Kerkhoff

Deurdaenkerties

Moej' oold wodden om verstaandig te wezen
of moej' verstaandig wezen om oold te wodden?

...

Een man wil ruimte.
Een vrouw het ruimte!

...

Alle goeie dingen
kommen langzem.
Alle slechte ok.

...

Is er iets?
Nee hoor, niets!
Trouwens, iets is toch vaak niets?

...

Zonder meensken gien oorlog.
Mit meensken gien vrede.

...

Een denker denkt.
Een prater praat.
Een sprekende denker
is sprekend een prater.

...

Verdriet troost!

Einte Sloomstra

Schriefwedstried

Tot 26 (+1) juni 2006 koj' dörpsgedichten insturen veur oonze gedichteschriefwedstried.

De stichting Stellingwerfs Eigen vreug je om een gedicht over of bi'j een Stellingwarfs plak te schrijven. De priesen kun alliend ofhaeld wodden op de Berkoper mark op 26 juli bi'j et boekedissien van de stichting Stellingwerfs Eigen (sSe).

De priesen

De 1ste pries mag 10 verschillende boeken uut oons 'Eigen' assortiment uutzaken van oons dissien op de Berkoper mark, de 2de pries 9 boeken, de 3de pries 8 boeken en zo veerder, zolange d'r veurraad is. Priesen die veur et sluten van de mark niet ofhaeld wodden, vervalen. De verschillende schrievers van de boeken bin d'r die dag ok en aj' niet al te laete kommen dan willen ze d'r graeg heur hand in zetten.

Veur meensken die van veer kommen moeten en de reize om wat reden niet maeken kunnen/willen kun vanzels ok gewoon veur de ere en de publikaosie mitdoen.

De jury

De jury woont 'all over the world'. Alle instuurde gedichten wodden anoniem (zonder de naeme van de schriever) 'An de liende' hongen. Dat kon al in et meie-nummer en in et juni-nummer. Disse laeste keer wodden alle gedichten (nog de hieltied zonder naeme) opneumen. Tot op zien uterst 9 juli kan iederiene dan mit een aemeladres stemmen uutbrengen. Ien aemeladres kan mar iene stemme an ieder ofzonderlik gedicht geven, wel een stemme an meer verschillende gedichten. Wie de meerste stemmen krigt het wunnen mar dat zal je gien ni'j doen. Ni'je aemeladressen wodden opneumen in et An de liende bestaand.

**In dit juli-nummer wodden alle gedichten ofdrokt.
Tot op zien uterst 9 juli kuj' een stemme geven an et
gedicht daj' et mooiste/beste vienen.**

Een dag (of wat) nao de negende sturen we een aemelbericht rond met de prieswinner(s).

Veurbeeld:

Aemel - 1: Gedicht 9.

Aemel - 2: Gedicht 1, 7 en 9.

Utslag is in dit veurbeeld: gedicht 9 het 2 punten, gedicht 1 en 7 hebben ieder 1 punt.

Dörpsgedicht

Gedicht nummer 1 (iene)

De besvaar vertealt

Och mien jungske, joa,
dee breuierige zöndage
biej oons op t doarp!

Morns ne keark vol volk:
doar de meakes, doar de jongs,
de haan gevoaldn en n blootn sabel
vuur n anslag kloar. Lefebrieje was t
hoo at t öargel spöln deu.

's Noamiddaagns
in dreuge graavns en boskazie
kleunk t muziek van ritsn en kneupe
op t zachte hecheln van de weend.

Dat was t geluk:
met etnstied op t hoes an
met de boks vol blaar
en t gat vol mugnbetn.

Dörpsgedicht

Gedicht nummer 2 (twieje)

Mien Dörpke

As ik trug dink án mien dörpke, wá waar dè tog moi!
Mi hier det ôuwe kërkske, daor 'n vèrrekeskoi.
De zoeiput die stonk soms bar, mar dè roke wéj gér,
Mar nou ziède vör mien det ôuw dörpke nie mér!

Wéj ströpten as klien klötjes hél wat af dör ons dörp.
En we gojde mî grote klute vör d'n alderwiêdste wörp.
We vonge duk hél wat án, hálde kattekwaod uut,
Mar ge gingt noit te vér, want daorvör keekte wel uut!

Zo groeide ge op, daor waar âltied wel wá te doên.
En we kloste nog op klumkes, want ge hát nog gén schoên!
Teminste, nie zó mar, vör sles dör de wéék.
Want didde dè tog, nou, dan kridde gekéék!

En ge wierd wér wat ôuwer en ge kreeg in de gaote
Dè jong vróllie 'n bietje ânders in hullie klérkes zaote!
Zo krigde zootjesán dus wat ânder vertier,
En ok al wiste mar wénnig, ge hát tog veul plezier!

Toen wierde volwâssen en ge gingt oewen ége gang.
Wat is det 'nen tied geleje, - alwér zò verrekkes lang!
En as ik noû mi mien vrouw dör dè dörpke hin réêj
Is't allénnig nog mar herinnering, 't is faliekânt vörbéêj!

Jao as ik nou nog 's mit mien vrouw
daor dör Oeffelt hin réêj....
Is't allénnig nog mar herinnering...
't is fál-li-kânt vörbéêj!

Dörpsgedicht

Gedicht nummer 3 (drieje)

Dichter bi'j de Kuunder

Aj' nog es wat dichten willen, weet dan van de Kuunder
eertieds een wilde woeste stroom, mar laeter
schilder van oons laandschop deur et waeter.

Aj' goed kieken, kuj' daor in je diepste zien
bi'j 't luust'ren zuj' allienig stilte heuren
't gevuul van rust zal je daor zuuite smaeken
en roeken dot et daor naor lange leden.

Mit d'ogen sleuten, droom ie daor allicht
mit een bliede glimpk op je gezicht.

Aj' nog es wat dichten willen, weet dan van de Kuunder
'n daelders plakkien veur een goed gedicht.

Gedicht nummer 4 (viere)

De tweë liende

Mien geboôrtedörp zét mien nou nie mér zo veul.
't-Is-zò veranderd in de lange loöp der jaore.
Tog dink ik nog duk trug án hoe 't d'r waar
zoas 't waar toen wéj nog klieren kiender waore.

Mit zien kërkske daor en mit zien pleintje d'r veur
waor wéj spulde bék die tweë ouw liende,
waorvan't krek leék of dè die mi z'n tweeje daor saom
d'n Here God op d'r ége wiês diende.

Want mi de getéêje van 't jaor op en af
Stonne zék as tweë waokers, tweë wachte.
Mit d'r krone zo hog, det 't ons soms wel leék
of z'ons verhaole d'n himmel in brachte!

Mar van ons ideeje van onverwoesbaorheid
Van die lienden is niks mér gebleëve.
Want krek as mit zoveul spul uut diejen ouwen tied
Is d'r pláts án 't plein afgeschreëve!

En nou stùt 't 'r vol auto's, ok de miene d'r bék.
De herinnering alleën mog ik houwe
En ons jeugd, neë, die spult daor allange nie mér.
Want die spult vort veul anders as d'ouwe!

En as ik die tweë liende nog 's wil ziën
Die 't bild van ons dörpsplein bepálde.
Dan vat ik d'n album mit foto's uut de kast.
De's d'n tol die w'án dizzen tied betálde!

Ame. . .Het zék zo

Dörpsgedicht

Gedicht nummer 5 (vufe)

Belt-Schutsloot

Twee kleine gehuchies Zandbelt en Schutsloot
centraal toen gescheiden nog deur de schutsloot
ze gingen tezamen, Belt-Schutsloot was daor
zo is et ebleven, jaor nao jaor.

Chorus:

In ons mooi klein dorpie
ömgeven deur 't riet
is 't een lust öm te leven
deur alles wat 't bied.

Vervoer over water zo is 't eeuwen egaon
de punter was altied 't middelpunt van bestaon
begun negentien-onder veranderde dat
toen kwam er een fiestpad, et Schutsloterpad.

Chorus:

Ruum vieftig jaor later kwam ook nog een weg
zo kwamen hier ook de toeristen terech(t)
mit hun delen wi-j graag liefde veur de netuur
van rietkragge tot Wieden, en de tureluur.

Chorus:

Jao, tussen Wieden en kraggen lig ons Belt-Schutsloot
klein is ons dorpie, de ömgeving is groot
en al steken de mietsen in 't veurjaor steeds weer.
Ik verlaote Belt-Schutsloot - nee - nimmer nooit meer!

Gedicht nummer 6 (zesse)

Donkerbroek

Noord is noord
Zuid is zuid
Deze twee zullen elkaar nooit ontmoeten.

Oost is oost
West is west
Deze twee zullen elkaar ook nooit ontmoeten.

Het Oosteinde is het Oosteinde
Het Westeinde is het Westeinde
Geen van tweeën zal ooit de Hoofdstraat worden.

De Gereformeerden zijn de Gereformeerden
De Hervormden zijn de Hervormden
En - o, wonder - zij ontmoeten elkaar als PKN-ers.

Dörpsgedicht

Gedicht nummer 7 (zeuven)

De twee linden

Mijn geboortedorp zegt mij nou niet meer zo veel.
't-Is-zo veranderd in de lange loop der jaren.
Toch denk ik nog vaak terug aan hoe 't daar was
zoals 't was toen wij nog kinderen waren.

Met dat kerkje daar en met het pleintje er voor
waar wij speelden bij die twee oude linden,
waarvan 't net leek of die met zijn tweeën daar saam
den Here God op hun eigen wijs dienden.

Want met de getijden van 't jaar op en af
Stonden zij als twee wakers, twee wachten.
Mit hun kruinen zo hoog, dat 't ons soms wel leek
of z' ons verhalen de hemel in brachten!

Maar van ons idee van onverwoestbaarheid
Van die linden is niks meer gebleven.
Want net as met zoveel spul uit die oude tijd
Is hun plaats aan 't plein afgeschreven!

En nou staat 't daar vol auto 's, ook de mijne er bij.
De herinnering alleen mocht ik houden
En ons jeugd, nee, die speelt daar al lange niet meer.
Want die speelt nu heel anders dan d' ouden!

En als ik die twee linden nog eens wil zien
Die 't beeld van ons dorpsplein bepaalden.
Dan pak ik de album met foto 's uit de kast.
Da's de tol die w' aan deze tijd betaalden!

Amen . . .Het zij zo

Dörpsgedicht

Gedicht nummer 8 (achte)

Mijn dorpje

Als ik terugdenk aan mijn dorpje, wat was dat toch mooi !
Met hier dat oude kerkje, daar 'n varkenskooi.
De gierput stonk soms bar, maar dat deed ons geen zeer
Maar nou ben je voor mij m'n eigen dorpje niet meer!

Wij stroopten als klein grut heel wat af door ons dorp.
En we gooiden met grote kluiten voor de allerverste worp.
We vingden vaak heel wat aan, haalden kattenkwaad uit,
Maar je ging nooit te ver, want daarvoor keek je wel uit!

Zo groeide je op, daar was altijd wel wat te doen.
En we klostten nog op klompjes, want je had nog geen schoen!
Tenminste, niet zó maar, voor zo door de wéék.
Want deed je dat toch, nou, dan kreeg je een preek!

En je werd weer wat ouder en je kreeg in de gaten
Dat jonge grietjes wát anders... in haar kleertjes zaten!
Zo kreeg je zoetjesaan dus wat ander vertier,
En ook al wist je maar weinig, je had toch veel plezier!

Toen werd je volwassen en je ging je eigen gang.
Wat is dat een tijd geleden, alweer zo verrekte lang!
En als ik nou met mijn vrouw door dat dorpje heen rijd
Is't alleen nog maar herinnering, faliekant verleden tijd!

Ja, als ik nou met mijn vrouw
nog 's daar door Oeffelt heen rijd....
Is't alleen nog maar herinnering...
't is faliekant verleden tijd!

Dörpsgedicht

Gedicht nummer 9 (negen)

Doortrappen

De Duistereweg tussen
Oosterwolde en Makkinga
ligt er zonovergoten bij.
Geen vuile strontkluit of lang modderspoor
doet mij op mijn fiets voortglijden.

De weidse Bultweg tussen
Appelscha en Langedijke
ligt er blakend en mooi vlak bij.
Zonder op mijn trappers te hoeven staan
doet het mij rustig verder gaan.

De lange Hoofdweg tussen
de Haule en het Hoornsterzwaag
ligt er dreigend en somber bij.
Geen zonnestraal noch een heldere lucht
lacht mij op mijn klinkerpad toe.

En mijn levenspad tussen
Geboortedorp en Stervensdorp
ligt er zeer veranderlijk bij.
Veel blinkende luchten en zonneschijn
ook duisternis en tegenwind.

Dörpsgedicht

Gedicht nummer 10 (tiene)

Kuieren

Aj' es te kuieren willen, gao dan es naor Oold-Appelsche
Hieltied roek ie daor de dennen
Ie pruyen de haslocht op 'e tonge
En as 't regent, aodemt daor de grond
Ie heuren hoolteksters schetteren in de veerte
Ie zien de zonne speulen deur et blad
Daegenlaank kuj' daor deur de bossen strunen
En wi'j' niet strunen, dan doej' toch wat eers
Aj' es te kuieren willen, gao dan es naor Oold-Appelsche
Een stokkien bos veur oons beweerd.

Dörpsgedicht

Gedicht nummer 11 (elf)

Grittelaand *(in de polder onder Blesdieke)*

Op et laand van Ede W., daor bin nog gritten
Acht stellegies die op twienendattig eier zitten
Et bin de laeste gritten van de Stellingwarven
De laesten die nog naokommerties verarven

Weidevoegel mit je lange poten en je lange snaevel
Maekt veur mingd grös en veur natte zaevel
Mar deur ontwaetering en monokultuur
Is et een voegel wodden van et laeste uur

Lessendaegs heurde ik een gritte zeggen: “Verdorie,
Schie es op, doukies bin ik vergaone glorie
Geef mi’j wat snieleboel, een poelegien mit waeter
Mit lurkies, weerlaompies en eerswat an gesnaeter”.

“Et is twie veur twaelf, “ zeggen de geleerden
En perberen uut alle macht disse tiedinge te keren
Mit terreinbeheerders en een opkrikplan
Vliegende euro’s? Komt d’r nog wat van?

Mar ’t is niet waor zegt et gedegen boereverstaand
Et ligt an ‘t huden en bewarken van et laand
Een verscheid an grössen en roege dong
Geft bojemleven, kreklied zoas dat vroeger gong

Et perbleem dat zit ‘m in de lege waeterstaand
Dat hoolt disse voegels uut oons Stellingwarver laand
As et geld d’r is en geven wodt an boeren die huden
Dan zit de gritte grif, over 15 jaor weer ommeraek te bruden!

Dörpsgedicht

Gedicht nummer 12 (twaelf)

Peperge

Peperge, mien dörp
Waor ik as opgruuiend kiend
De trein stoppen zag

Dörpsgedicht

Gedicht nummer 13 (dattien)

Blesdieker heide

Blesdieker heide
Aachter et berkenpattien
Waor et lurkien zong

Dörpsgedicht

Gedicht nummer 14 (veertien)

Steggerde-Boven

Steggerde-Boven
De Schipsloot, verleden tied
Praemen vol mit turf

Dörpsgedicht

Gedicht nummer 15 (vuuftien)

Veenge

Veenge, hopeloos
Karke zonder torentien
Aendeloos gebed

Dörpsgedicht

Gedicht nummer 16 (zestien)

Oosterwoolde

Mien Oosterwoolde
in waarmte en in koolde
alles bij 't oolde

Dörpsgedicht

Gedicht nummer 17 (zeuventien)

Wolvegea

Kuorbalje fan jongs ôf
Ferhûzje nei de Sûdwesthoeke

Helle troch Jannes Nijholt nei Wolvegea
In Wâldsjer yn de Stellingwerven

Gjin muoite mei de taal
Muoite mei it aard fan de Stellingwerver

De opljeppendheid fan de Wâldsjer
Moak je niet drok, moat

Ferbaasd ferdwaald yn de altiten fûle rivaliteit
SIOS tsjin SCO, De Hoeve, Advendo, Forward, Lintjo en Sportklup

Gjin muoite mei de taal
Muoite mei it aard fan de Stellingwerver.

Trochsette, lit dy net kinne
It spultsje is te moai

Jierren hat it duorre
Stadichoan wenne oan de Stellingwerver

Weromsjen op in ryk sportlibben
Freonen foar it libben: De Kapper, Jikkie, Klaas

Noch altiten de littekens, trofeeën, oprûn
tsjin SCO, De Hoeve, Advendo, Forward, Lintjo, Sportklup

Dörpsgedicht

Gedicht nummer 18 (achttien)

Klemskerke én Stalhille

'k Weunen 'k ik tusjhn twi dorpm, goe geweetn,
hé je giender junder oge up e landkoarte gesmeetn?
mien thuis is Klemskerke te stokke
én Stalhille te klokke!
't Is in de laige polders - voe van te droomm,
mé véjige weidn, vele zwins, én sjhaive boomm!
In 't geburchte, de mênsjhn weunn vérre én ollaine,
't is oal groene én gilf in 't groot én 't klaine!
Uuze weegn, krienkels én kroenkels, zoe krom,
loopm olle nor ain of andere dorpskom!
én mét die riemeloariejen van tusjhn gas én riet
doen 'k ik azo méé an junder wédstried!
En grak junder uut mien toaltsje nie wies
Gif me ton de laste pries!

Gedicht nummer 19 (negentien)

Langelille

Et doffe grös draegt druppels zonder gloed
En waeit mistreustig mee met alle wienden
As zöcht et, zonder moed um nog te vienden

Wat værderop veroldert gruun tot gries
Verlöp dan in de zwore, logge lucht
Die driegend deurangt en stilzwiegend zucht

Uut 't silhouet van een verstilte boom
Steken wanopig stramme, kaele takken
As willen ze de regendruppels pakken

Te vrog ontrækt de skiemer leste kleur
Et grauwe gries en gruun dooft zonder wille:
Een misse zoemerdag in Langelille

Dörpsgedicht

Gedicht nummer 20 (twintig)

Landelijk en Oostends

Ik woon tussen twee dorpen, geloof me maar,
hebben jullie jullie oog op een landkaart laten vallen?
mijn thuis is Klemskerke, administratief,
en Stalhille, kerkelijk
’t Is in de lage polders - om van te dromen,
met vette weiden, vele poldergrachten, en scheve bomen!
In de buurt, de mensen wonen ver en alleen,
is ’t al groen en geel in ’t groot en ’t klein!
Onze wegen, kronkelend en krom,
lopen alle naar een of andere dorpskom!
en met dit rijmen van tussen gras en riet
doe ik aldus mee aan jullie wedstrijd!
En raken jullie uit mijn taaltje niet wijs,
Geef me dan de laatste prijs!

In stellingwarfse kraanten

Hier komt et uutklapber kaortien an
waorin veule dörpse kraanten staon.
Hoe wi'j' dat wel of hielendal niet
uutgelaoten veur mekeer kriegen?

De stellingwarfse kaorte begint
awwe mar krek geboren binnen.
Wi'j schoppen, spi'jen, goelen onwies.
Toch: 'Mit grote bledshop geven wi'j...'

Awwe kroepen en lopen kunnen
klodderen, smieten wi'j ommeraek.
Toch krie'we een kraantefoto mit
dit kiend uut et vierde geslaachte.

Acht maol hebben wi'j an et aende
van hiel oonze basisschoeletied
van lerer en lekaolen wisselt.
Schoelekraantefoto is al wat blift.

Vmbo, mavo of hoger
in et hiele vervolgonderwies
liekt et d'r al weer een betien op
awwe dan geslaegden nuumd wodden.

Dit zal nog een keer gebeuren
awwe nao een beroepsstudie an
universiteit of lts
opni'j in zoe'n riegeltien staon.

Wi'j trouwen naodawwe nuumd binnen
in kraanties van alledaegse snit
deur baentiesman, domenee, priester of
humanistische geestelijke.

Tussen dit en aow wat eers.
As zelsstaandige mit 'n bedrief
melden wi'j in advertenties dat
de uutverkoop now 'sale' wodden is.

(Vervolg op de volgende bladziede)

Dörpsgedicht

Vervolg van gedicht nummer 21 (ienentwintig)

(Vervolg van de veurige bladziende)

In de aow-tied wonen wi'j
graeg in oonze vaaste karavan.
'n Biologische gruuntetuun en
'n lange reize bin ok nooit weg.

Bekieken wi'j nao disse tieden
van poppien tot hoge schoelekiend
en de weggies beroep tot pensioen
allienig nog et iewigenpensioen.

De laeste kraante missen wi'j zels.
Wi'j kriegen him niet op van de matte.
We hebben d'r gien weet meer van
tussen wie wi'j now in kommen te staon.

Is dit 'n troostrieke gedaachte
of toch nog 'n aangstig vermoeden?
Ien deengien is hielendal wisse
"Zi'j of hi'j is al uut de tied raekt".

Ik slaeke van een hiel aende ofstaand:
"Wat kan mi'j de kraante eins schelen".
Mien alderlaeste benul zegt mi'j:
"Al dit gedoe is mar tiedelijk."

Winterreise

*"Ma'k jim een cyclus van zwaarmoedige gedichten heuren laoten?
Ik vien ze mooier as alle aanderen en bin d'r wis van dat jim ze ok hiel aorig vienen zullen."*

Iene van de hoogtepunten uut de meziekliteratuur die deur de jaoren et meerste indrok maekt het is de cyclus van 24 gedichten

Winterreise

van Wilhelm Müller (1794-1827)
op meziek van Franz Schubert (1797-1828)

Veurige maonden hawwe de eerste zesse van de 24 gedichten. Disse keer et zeuvende vas.

Auf dem Flusse

Der du so lustig rauschtest,
Du heller, wilder Fluß,
Wie still bist du geworden,
Gibst keinen Scheidegruß.

Mit harter, starrer Rinde
Hast du dich überdeckt,
Liegst kalt und unbeweglich
Im Sande ausgestreckt.

In deine Decke grab' ich
Mit einem spitzen Stein
Den Namen meiner Liebsten
Und Stund' und Tag hinein:

Den Tag des ersten Grußes,
Den Tag, an dem ich ging;
Um Nam' und Zahlen windet
Sich ein zerbroch'ner Ring.

Mein Herz, in diesem Bache
Erkennst du nun dein Bild?
Ob's unter seiner Rinde
Wohl auch so reißend schwillt?

Op et waeter

Ie die zo listerig broesden,
ie, heldere, woeste stroom,
hoe stille bin ie wodden,
zeggen niet iens even dag.

Mit 'n hadde, stieve koste
heb ie jezels bedekt,
lig ie koold en onbewegelik
lang uutgestrekt deur 't zaand.

In je hadde laoge kras ik
mit een scharpe stien
de naeme van mien liefste
mit de daotum en de tied:

De dag doe'k je veur 't eerst zag,
De dag doe 'k weer votgong;
En rond de naeme en de ciefers
staot now een breuken ring.

Mien hatte, in dit laekien
herken ie now je beeld?
As et onder zien koste
zienderogen tot je komt?

De Stellingwarver Biebel

De oflopen maond hewwe de opdracht weer kregen van de SONT warkgroep 'Dialect en religie' van et Staring Instituut. Et gaot disse keer over et vertaelen van stokken uut de biebelboeken Matteüs, Marcus en Lucas. Op de eerste zaoterdag van november wowwe verwaacht op Erve Kots in Lievelede wao'we die stokken dan mittenneer deurneumen, vergelieken en bepraoten.

Wi'j bin de aflopen maond drok in de weer west mit de biebelboeken Klaagliederen en Ezechiël.

Et boek Klaeglieden is een verzaemeling van vuuf lieden waarin de dichter klaegt en treurt over de verdistrewering van Jeruzalem deur de Babyioniërs onder Nebukadnessar in 586 v.Chr. De titel in de Hebreeuwse biebel is Echa, 'Ach', naor et eerste woord van et boek dat as iene van de vuuf Feestrollen (Megilot) een pat is van de Ketoeviem, de 'Geschriften'. Et boek wodt leesd op de negende dag van de maond ab (*oonze maond juli*), de jaorlikse vaasten- en rouwdag waarop et volk onder ere de verdistrewering van de tempel herdaenkt. In de meerste biebeluutgiften komt Klaeglieden drekt nao et boek Jeremia.

Et boek Ezechiël is nuumd naor een profeet van priesterlike ofkomst die neffens daotums in de tekst (1:2 en 29:17) in de jaoren 593-571 v.Chr. an 't wark was in Babyionië. De historische achtergrond van et boek bestaot uut de zonuunde Babylonische ballingschop. Dat is de tied waarin de boverlaoge van de Judese bevolking as ballings in Babyionië verbleef, nao et innemen en de verwoesting van Jeruzalem deur de Babyioniërs onder keuning Nebukadnessar in 597 en 586 v.Chr. Ezechiël zol bij de eerste deportaasie wegvoerd wezen en vanof 593 onder de ballings profeteerd hebben. Et is niet onmeugelik dat et boek in eerste anleg uut disse tied stamt. Pattie mienen dat de tekst nao een perces van redaktionele bewarkings in zien vorm van vandaege-de-dag tot staand kommen is.

Klaeglieden gong nog wel mar Ezechiël is een dik en ongezellig boek om te vertaelen.

Now, bi'j' m weer hielendal op de hoogte.
Tot de aandere maond mar weer.

f&p

Noch slimmer as in negatief besprek is deaswije

(Pieter de Groot yn Dwers in de LC)

Wi'j' reageren op disse stelling of wi'j' aanders wat An de liende hangen...? Dat kan in 't Nederlaans, et Fries of – bi'j veurkeur – in 't Stellingwarfs. Veur de aorigheid mag et vanzels ok nog wel es wat een aander taeltien wezen. Et gebruik van niet-Stellingwarfse bi'jdregen wodt trouwens wel een betien in de haand hollen. Opsturen naor: info@stellingwerfs-eigen.nl

Et archief van dit maondblad kuj' vienen op www.stellingwerfs-eigen.nl

Aj' dit blattien niet meer in je aemelbusse hebben willen of weej' nog iene die 't misschien ok (graeg) lezen wil, doe dan mar even een berichien naor info@stellingwerfs-eigen.nl

Et is de bedoeling dat iederiene die wat te schrieven het (een appatte tekening of foto mag ok), dat opsturen kan (in Word-fermaat) en dat et dan zonder vorm van redaktie altied en zonder korrekte(*) plaetst wodt. Altied, wil in dit geval zeggen, ja altied, behalven as et bi'jglieks vluken, schellen, raozen, tieren of dat soorte van rarigheid zoas dat in de daegelikse ommegang mit mekeer ok niet gebrukelik is. Mar et moet - an de aandere kaante - wel wat lieden kunnen... Een betien reklame, bi'jglieks je eigenmaekte sjem anpriezen of je bedrief gewoon es in de kiekerd zetten, kan ok mar et moet vanzels niet alliend een adverteensieblad wodden.

() Aj' liever hebben dat de roegste schrieffouten d'r even uuthaeld wodden dan moej' dat even angeven.*

Et is de bedoeling dat alleman kaant-en-klaore stokken of stokkies opsturen kan. Et ienige wat de redaktie d'r an dot is et in- en annenneer plakken, wat deengies in rebrieken bi'jenneer zetten, et iedere maond as aemel rondsturen en et as archief op internet beweren en daor ok beschikber maeken om een nommer naor je toe haelen te kunnen (downloaden) as een doke-ment in Word- en PDF-fermaat. De voertael is Stellingwarfs (vanzels) mar Fries, een stokkien Nederlaans of een aandere - veur oons - leesber taeltien mag ok wel een keer. As et mar wel raekvlakken het mit wat d'r op tael- of kultuurgebied leeft in Stellingwarf.

PAS OP: Iederiene stuurt veur 100% eigen verantwoordelikhied wark in..! Dat gelt liekewel inhooldelik as veural ok mit et oge op auteursrechten...! De redaktie/uutgever nemt hier giener-tied verantwoording veur mar schoeft die deur naor de instuurder. De grootte van een dokement het binnen roeme greenzen, gien beparking.

Mittenneer en veurenneer

* Aende *